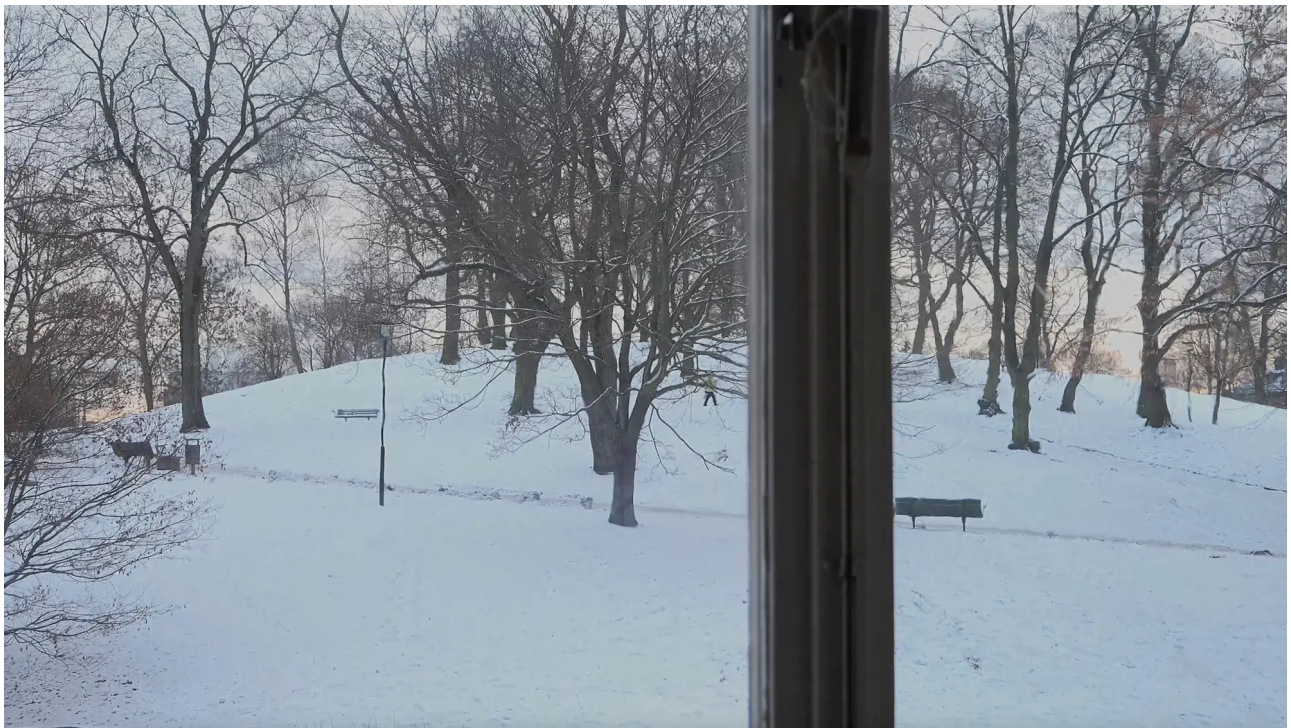

Recension Konstutställningar

"Personal films"

Sänk blickens fart och se det som verkligen pågår

Stillbild ur Gunvor Nelsons och Sara Broos film "View from a window", 2022. Foto: Gunvor Nelson och Sara Broos

Filmkonstnärerna Gunvor Nelson och Sara Broos står för till synes helt olika typer av kreativa krafter. Men på Kulturhuset möts de i ett gemensamt projekt, att stilla blicka ut genom ett fönster.

Joanna Persman

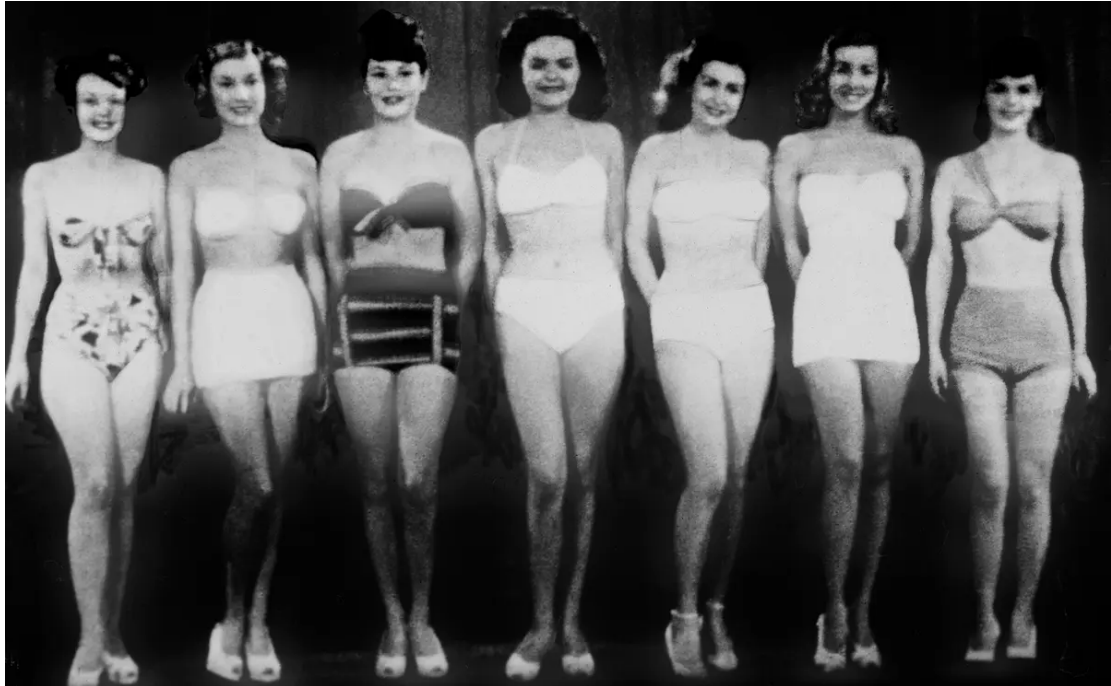
Publicerad 2023-03-18

"Personal films"

Utställning

Var: Galleri 3, Kulturhuset Stadsteatern, Sergels torg
T O M 9 april 2023

Gunvor Nelson (född 1931) och Sara Broos (född 1977) är ur olika generationer men vet båda att man inte behöver visa allt för att berätta, att inte allt går att förstå och att en del alltid förblir outtalat. I deras gemensamma utställning på Kulturhuset Stadsteatern handlar det om existentiella teman, om våra relationer till andra och kanske allra främst om det vidunderliga kontrakt som vi på livstid har med oss själva.

Stillbild ur Gunvor Nelsons film "Schmeerguntz", 1965. Foto: Gunvor Nelson

Gunvor Nelson var länge mer känd i USA än i Sverige, som hon i mitten av 1950-talet lämnade för San Francisco. Med kameran som ett konstnärligt verktyg blev hon erkänd för sina experimentella filmer och videoverk. Efter drygt trettio år i USA återvände hon till hemlandet.

I Nelsons tidiga svartvita filmer ("Schmeerguntz", "My name is Oona") vibrerar ett drömskt dunkel i många nyanser. Gamla idealbilder punkteras. Det undermedvetna och det medvetna överlappar varandra. Detaljer i närgångna tagningar växlar med ögonblicksbilder. Dynamiken i helheten uppstår inte bara genom överraskningar utan även genom upprepningar. Det välbekanta förvandlas till en gåta, som om vardagen blev ett mysterium när den betraktas med viss distans.

Gunvor Nelson är sedan av mitten av 1960-talet en av pionjärerna inom experimentell film. Foto: Gunvor Nelson

I "Take off" gestaltas en striptease som mynnar ut i en surrealistisk vändning. Det igenkännbara löses upp i det abstrakta. Den mycket senare "Time being" är i sin tur ett minne av Gunvor Nelsons döende mor. Avståndet mellan kameran och sjukhussängen ökar successivt. Den bokstavliga rörelsen ifrån varandra blir samtidigt ett poetiskt avsked till följd av det oundvikliga slutet. Förändringar av hastighet och rytm samt en noggrann redigering har också blivit ett signum för Gunvor Nelsons verk.

Sara Broos har inte minst blivit känd för den folkkära dokumentären "För dig naken", där hon ömsint skildrar sin gudfars, Lars Lerins, sökande efter kärlek. På Galleri 3 visas bland annat hennes poetiska "Moments", med klipp från en tågresä genom Östeuropa, där idyller och katastrofer avlöser varandra. "Sasha – life of a dog" är i sin tur filmad med mobiltelefon och träffar med sin osökta, känsliga berättarstil rakt i hjärtat på den som någonsin förstått betydelsen av en fyrbent vän.

Pressfoto för Sara Broos film "För dig naken", 2012. Foto: JH Engström

Nelson och Broos hittar det viktiga i sin närmaste omgivning. Utställningens hjärtpunkt är den gemensamma filmen "View from a window". I början av 2020, när covidpandemin hindrade Gunvor Nelson att lämna Värmland och besöka Stockholm, bjöd hon Sara Broos att fortsätta filma ett påbörjat, långsiktigt projekt från hennes lägenhet vid Kronobergsgatan.

Under ett år blev fönsterrutan en ram för ett komprimerat liv. Människor skyndar och hundar rastas. En cykel passerar förbi. Trottoaren rengörs. Nelson och Broos slutförde filmen tillsammans, men med tillit till varderas konstnärliga intuition och med respekt för varandra behöll de sina särdrag. Nelson klippte vinter och vår, medan Broos tog hand om sommar och höst.

Stillbild ur Sara Broos film "Hemland", 2015. Foto: Sara Broos

Trots sitt smygtittarperspektiv har den nya filmen inget obskyrt över sig. Tvärtom är den som en meditation över en oansenlig plats och ett flöde av händelser som ingen bryr sig om. Här finns respekt och tillgivenhet mot det obetydliga, en omsorg om den tid som passerar utan att någon noterar den. Glimtar av olika liv på en och samma plats adderas till varandra.

Kameran registrerar urskillningslöst rutiner och små avvikelser, så vanliga att vi har slutat se dem. Det komiska och det allvarliga flätas samman. Ljuset skiftar med timmar och årstider. Själv tänker jag plötsligt på Karl Ove Knausgårds årstidsböcker där ingenting och allting händer. Konsten bänder upp tiden och tvingar oss att på nytt se det redan sedda.

Nelsons och Broos gemensamma verk är vemodigt vackert och även tålamodsprövande med sina drygt 60 minuter. Men det kan också vara dess mening. Att sänka vår blicks hastighet. Att få oss att stanna upp och fundera. Att se det som verkligen pågår, om inte där framför den uppställda kameran, så djupt inom oss själva.

Joanna Persman
